

Stichting Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (Podiumkunst.net)

Geadviseerd subsidiebedrag: € 1.192.200

Gevraagd subsidiebedrag: € 1.192.200

Over de instelling

Stichting Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (hierna: Podiumkunst.net), regionale musea en sectorcollecties, netwerk- of platformfunctie sectorcollecties podiumkunsten, Hilversum

Podiumkunst.net is een netwerkfunctie voor de podiumkunsten waarin acht consortiumpartners samenwerken om podiumkunstcollecties en -archieven digitaal toegankelijk te maken en te houden voor podiumkunstprofessionals, onderzoekers, het onderwijs en indirect het brede publiek. De missie van de instelling luidt om de verhalen van de podiumkunsten te koesteren met levende collecties. Het netwerk brengt daartoe een gekoppeld digitaal podiumkunstenarchief tot stand en bevordert beheer, ontsluiting en digitalisering van podiumkunstcollecties. De instelling wil zoveel mogelijk podiumkunstinstanties en -archieven aansluiten op de gezamenlijk ontwikkelde infrastructuur. Ze organiseert en ondersteunt daarnaast initiatieven om de digitalisering, verbinding en ontsluiting van sectorcollecties aan te jagen. Penvoerder van het consortium (en daarmee aanvrager) is de Stichting Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.31 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.192.200 ten behoeve van Podiumkunst.net.

De raad adviseert bij de subsidieverlening het volgende aandachtspunt op te nemen:

- In de toelichting op de begroting geeft de instelling aan dat zij het subsidiebedrag heeft gecorrigeerd voor loon- en prijsbijstelling. De instelling mag er echter niet van uitgaan dat de rijkssubsidie zal toenemen in de periode 2025 – 2028: in het geval de prijsbijstelling in werkelijkheid lager uitvalt dan door de instelling berekend, zal dit een gat in de

begroting veroorzaken. Daarom dient het activiteitenplan voor 1 januari 2025 te worden aangepast.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

In de periode 2021 - 2024 heeft de netwerkfunctie Podiumkunst.net, een consortium van Beeld & Geluid, Allard Pierson, Nederlands Jazz Archief, Stichting Omroep Muziek, Theaterkrant, Stichting TIN en (sinds 2024) TivoliVredenburg en The Need For Legacy, voor het eerst een subsidie ontvangen voor de Culturele basisinfrastructuur (BIS). Hiermee heeft de instelling een inhoudelijk netwerk en een technologisch platform ontwikkeld, met als tweeledig doel om digitale archieven op het gebied van de podiumkunsten aan elkaar te verbinden en om te stimuleren dat fysieke archieven (beter) worden bewaard en gedigitaliseerd door kennis hierover te delen met het veld.

De raad heeft de ontwikkeling van deze jonge netwerkorganisatie met belangstelling gevolgd. Hoewel veel nog in de kinderschoenen staat, zijn er toch al wezenlijke stappen gezet. Hierbij heeft de instelling gebruik kunnen maken van de brede expertise en het uitgebreide netwerk van de afzonderlijke consortiumpartners.

De afgelopen jaren werd een aantal tot de verbeelding sprekende (pilot)activiteiten georganiseerd rond (het belang van) podiumkunsten erfgoed. Zo was er de reeks 'Archiveren voor Dummies', waar deskundigen op het gebied van auteursrecht, digitalisering en erfgoed hun kennis over essentiële deelterreinen van archivering deelden met podiumkunstprofessionals. De instelling leverde hiermee een wezenlijke bijdrage aan de vermeerdering van kennis over (digitale) archivering, die in de sector niet ruim voorhanden is.

Daarnaast werd gebouwd aan het netwerk van instellingen die hun digitale archieven zullen aansluiten op het platform van Podiumkunst.net. Hoewel dit netwerk een groei laat zien, merkt de raad op dat het aantal aangesloten partners op het moment van aanvragen nog relatief bescheiden is. Hij kan zich voorstellen dat dit voortkomt uit het feit dat het digitale platform nog niet was gelanceerd, waardoor (de toegevoegde waarde van) Podiumkunst.net in de periode 2021 - 2024 nog niet in het digitale domein zichtbaar was. Hij verwacht dat de instelling de komende periode het aantal betrokken partners zal vergroten, iets waarvoor de instelling ook plannen presenteert in haar aanvraag.

Ten slotte werkte de instelling in de periode 2021 - 2024 achter de schermen aan de digitale infrastructuur, waardoor digitale archieven op het gebied van de podiumkunsten daadwerkelijk kunnen worden verbonden. De bouw van dit platform liep als gevolg van de coronacrisis enige vertraging op. In het laatste jaar

van de subsidieperiode 2021 - 2024 staat de digitale infrastructuur grotendeels op poten en kan worden begonnen aan de ontsluiting voor gebruikers en publiek.

Voor de periode 2025 - 2028 presenteert Podiumkunst.net een innovatief plan om het netwerk een stap verder te brengen voor wat betreft de technologie, de verbonden partners, haar naamsbekendheid en de inrichting van de eigen organisatie. De instelling stelt zich voor deze periode als voornaamste doel om zoveel mogelijk grote, middelgrote en kleinere podiumkunstinstellingen en -archieven aan te sluiten op de gezamenlijk ontwikkelde infrastructuur. Ze wil bovendien de vindbaarheid en bruikbaarheid van dat materiaal optimaliseren voor actueel en inspirerend (her)gebruik door haar doelgroepen. Met dit laatste sluit de instelling goed aan bij de doelstellingen van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed: 'van houdbaar via bruikbaar naar zichtbaar'.

De raad kan zich vinden in de doelstellingen en activiteiten die de instelling zelf bundelt onder vier hoofdactiviteiten: 'netwerkondersteuning en verduurzaming', 'gemeenschappelijke dienstverlening en normering', 'deskundigheidsbevordering en reflectie' en 'creatief hergebruik stimuleren en dit zichtbaar maken'. De instelling neemt daarmee in de ogen van de raad een brede verantwoordelijkheid voor een thema dat in de podiumkunsten in de waan van de dag gauw wordt vergeten, of waar bij gebrek aan middelen of mankracht te weinig aandacht voor is: archivering, digitalisering en ontsluiting. De raad ziet dit als wezenlijke activiteiten om het geheugen van (muziek)theater, dans en muziek te bewaren.

In technologisch opzicht zal de focus de komende periode verschuiven van de ontwikkeling van de infrastructuur naar het verbinden van steeds meer collecties. Om het gebruiksgemak voor professionals, onderzoekers, studenten en overig publiek te garanderen, is een publieksvriendelijke zoekwidget ontwikkeld die zoekvragen op het oog eenvoudig herleidt naar de achtergelegen data. Deze zoekwidget komt eind 2024 beschikbaar en wordt in de periode 2025 - 2028 verder ontwikkeld op grond van de eerste gebruikerservaringen. Podiumkunst.net licht in haar plan de werking van het achterliggende dienstenplatform en dataplatform en de verwerking van metadata helder uit. Het aantal resultaten per zoekvraag zal zich uitbreiden naarmate meer organisaties hun archieven op het platform aansluiten. De raad heeft vertrouwen in de gekozen technologie en is ervan overtuigd dat er een solide platform ontwikkeld is. Het platform gebruikt referentiearchitectuur van OCW voor de Nederlandse erfgoedsector, zoals de DERA. De beschreven zoekwidget lijkt de raad een goed instrument. De instelling maakt gebruik van nieuwe mogelijkheden op het gebied van mediagebruik, publieksdata en artificial intelligence (AI).

Podiumkunst.net organiseert ook in de periode 2025 - 2028 uiteenlopende activiteiten rond de inhoud van het online platform. Zo zal op het gebied van deskundigheidsbevordering naast de reeks 'Archiveren voor Dummies' ook een

serie ‘Documenteren voor Dummies’ worden aangeboden. Ook worden relevante workshops en webinars op de online kennisbank geplaatst. De instelling ruimt verder expertise en capaciteit in voor reflectie en redactie om uit de afzonderlijke aangesloten archieven en collecties een aantal grotere verhalen te lichten door dwarsverbanden en grotere verhalen te zoeken in het materiaal. Hiervoor wordt thematisch samengewerkt met mensen uit de sector, de wetenschap, het kunstvakonderwijs en de journalistiek. De raad vindt de in de aanvraag genoemde projecten aansprekend.

Podiumkunst.net is een jonge netwerkorganisatie. De raad ziet een bevlogen instelling aan het werk die stevig aan de weg timmert om met een klein team een nieuw ontwikkelde digitale infrastructuur te lanceren, daarop zoveel mogelijk digitale archieven te laten aansluiten, het netwerk uit te breiden en activiteiten te organiseren die bijdragen aan kennis en kunde over archiveren, digitaliseren en ontsluiten. Het aantal samenwerkingspartners en de gekozen thema’s voor de activiteiten zijn indrukwekkend. Wel leeft bij de raad de vraag hoe de opgebouwde kennis over het platform en het netwerk geborgd wordt, nu de organisatievorm nog licht is. Het verdient volgens de raad aanbeveling om daar in periode 2025 - 2028 over na te denken.

Maatschappelijke betekenis

De maatschappelijke betekenis van Podiumkunst.net is vooral gelegen in de waarde van het platform en netwerk voor het podiumkunstenveld en de kring daaromheen van kunstvakonderwijs, wetenschap, onderzoekers en studenten. Dankzij het digitale platform, de kennisbank en de activiteiten van Podiumkunst.net kan podiumkunsterfgoed volgens de raad sterk aan zichtbaarheid winnen, en daardoor actiever worden geraadpleegd en gebruikt.

De raad is ervan overtuigd dat erfgoed context en betekenis kan geven aan actuele artistieke en maatschappelijke ontwikkelingen. In een aantal voorgenomen activiteiten en speerpunten van Podiumkunst.net laat de instelling zelf zien hoe (digitaal) erfgoed kan bijdragen aan bewustwording over een aantal onderbelichte aspecten van het Nederlandse podiumkunstverleden. Zo organiseert de instelling in samenwerking met de Reinwardt Academie en The Need for Legacy de jaarlijkse bijeenkomst ‘Blik op digitaal dekoloniseren’, waarin studenten van genoemde academie en diverse theaterscholen aan de slag gaan met archieven rondom het thema ‘dekolonisatie’. Vanaf 2025 gebeurt dit in de vorm van een *summer school* die ook voor niet-studenten toegankelijk zal zijn.

Behalve voor canonieke podiumkunstgenres, die vaak al beter bewaard zijn (zij het vaak niet onder optimale omstandigheden en lang niet altijd gedigitaliseerd), zet Podiumkunst.net zich actief in voor archivering en digitalisering van ‘niet-gecanoniseerde’ vormen van podiumkunst. Daarbij gaat de aandacht bijvoorbeeld uit naar het erfgoed van makers van kleur, zoals de pioniers uit het cultureel

diverse theater, naar podiumkunsten uit het Caribisch deel van het Koninkrijk of naar vijftig jaar hiphop in Nederland. De raad vindt deze brede blik van wezenlijk belang, omdat de geschiedenis van het Nederlandse theater een veel grotere diversiteit kent dan tot nog toe in de gangbare geschiedschrijving is verteld.

De instelling werkt samen met diverse podiumkunstinstanties, kunstvakopleidingen en universiteiten. Samen met makers verkent zij nieuwe mogelijkheden voor creatief hergebruik van bewaard materiaal.

Podiumkunst.net opereert in een breder veld aan instellingen die zich bezighouden met het bewaren, archiveren, digitaliseren en ontsluiten van erfgoed. Podiumkunst.net is een sub-netwerk van het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE). Daarnaast is zij een duurzame samenwerking aangegaan met DEN, het kennisinstituut voor digitale transformatie. Net als Podiumkunst.net volgen deze instellingen de uitgangspunten van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed. De raad meent dat de samenwerking met DEN kan bijdragen aan een versnelde expertisevermeerdering bij Podiumkunst.net, omdat bij DEN al kennis en expertise is opgedaan rond vraagstukken die voor Podiumkunst.net nog nieuw zijn.

Internationaal wordt samengewerkt met het Vlaamse CEMPER en het Europese muzieknetwerk Polifonia.

Podiumkunst.net licht in de aanvraag voldoende toe hoe zij de Fair Practice Code toepast. De instelling is geen werkgever in de traditionele zin van het woord. Vanwege de netwerkconstructie worden de medewerkers en zzp'ers aangesteld door de afzonderlijke consortiumpartners. Wel zorgt Podiumkunst.net er bij haar activiteiten voor dat betrokken professionals in een veilig werkklimaat werken, en ook is er via Beeld & Geluid een externe vertrouwenspersoon aangesteld, naast de vertrouwenspersonen van de consortiumpartners. Podiumkunst.net let er naar eigen zeggen scherp op dat al haar medewerkers eerlijk worden betaald volgens cao- of honorariumrichtlijnen die gelden voor de organisaties waarvoor zij werken.

Podiumkunst.net beschrijft voldoende hoe het diversiteitsbeleid wordt vormgegeven. Het netwerk heeft in 2024 een nulmeting uitgevoerd volgens de D&I Scan en vertaalt de inzichten daaruit in concrete stappen om diversiteit en inclusie van programma, publiek, partners en personeel te verbeteren. Zo blijft Podiumkunst.net specifieke aandacht besteden aan de niet-gecanoniseerde vormen van podiumkunst. Naast al genoemde voorbeelden ontsluit de instelling bijvoorbeeld in samenwerking met Steppin' Into Tomorrow de muzikale archieven van Wereldomroep Caribisch Gebied, werkt ze samen met het LKCA en de Universiteit Leiden aan een documentaire over hiphop in Nederland, en

begeleidt ze het Burgerweeshuis Deventer bij het inventariseren en digitaliseren van zijn veertigjarige geschiedenis als poppodium.

De samenstelling van de directieraad en het managementteam vertoont nog een beperkte diversiteit op grond van leeftijd, culturele achtergrond en gender. De instelling stelt dat ze hiervoor direct afhankelijk is van de door de consortiumpartners afgevaardigde directieleden. De raad heeft hier begrip voor, maar is van opvatting dat ze hier wel actief op diversiteit kan aansturen in geval van vrijkomende directievacatures. De invloed die de instelling er verder zelf op kan uitoefenen, is door het eigen consortium uit te breiden met partners uit niet-canonieke podiumkunsten. Zo is in 2024 *The Need for Legacy* toegetreden, een organisatie gericht op een inclusieve Nederlandse theatergeschiedenis.

De samenstelling van de aan de instelling verbonden domeinraden, die als klankbord dienen over het te voeren beleid, weerspiegelen volgens de instelling steeds beter de diversiteit binnen de podiumkunstensector voor wat betreft vertegenwoordigde genres en geografische spreiding. De raad ziet in deze domeinraden een goede diversiteit aan jongere en ervarener experts en van genderdiversiteit, maar vindt het aantal betrokken experts met een cultureel diverse achtergrond in de domeinraden te gering. Omdat de instelling op de samenstelling van de domeinraden wel zelf direct invloed heeft, vindt de raad dat hier voor de instelling een taak ligt.

Toegankelijkheid

Podiumkunst.net is een business-to-business-organisatie. Ze heeft overwegend waarde voor de eigenaren van digitale archieven enerzijds en voor (voornamelijk) professionele eindgebruikers van het digitale platform anderzijds. In de afgelopen periode werkte de instelling nog aan de inrichting van de eigen organisatie, het verwerven van bekendheid bij archiefhouders en erfgoedpartners, en de bouw van de digitale infrastructuur. De uiteindelijke doelgroepen – de eindgebruikers – kregen nog weinig zicht op de mogelijkheden die de instelling hun zou kunnen bieden.

In de komende periode zal dat naar verwachting veranderen. Het digitale platform belooft een toegangspoort te gaan vormen tot informatie uit velerlei bronnen voor makers, podiumkunstinstanties, onderzoekers, journalisten, studenten en docenten en, waar relevant, een breder publiek. Podiumkunst.net benoemt vier specifieke doelgroepen waarop ze zich met haar marketing en communicatie wil richten: netwerkpartners; makers, gezelschappen en festivals wier collecties aangesloten worden op de gemeenschappelijke infrastructuur; professionele gebruikers (zoals podiumkunstinstanties, studenten, onderzoekers en journalisten); en algemeen geïnteresseerd publiek.

De instelling gelooft blijkens haar kernactiviteiten en missie sterk in de kracht van cultuur in digitale vorm. Dankzij digitalisering kunnen kunstenaars, onderzoekers en publiek op meerdere manieren worden betrokken bij erfgoed en actuele ontwikkelingen in de podiumkunsten. De raad ondersteunt deze visie. Hij erkent dat het platform een gat in de markt vult. Hij vraagt zich echter wel af of de instelling al voldoende in beeld heeft hoe ze de beoogde doelgroepen bereikt én welke behoeftes deze doelgroepen hebben ten aanzien van het platform en de kennisdeling door Podiumkunst.net. In haar tussentijdse evaluatie uit 2023 merkte de instelling op dat haar bekendheid onder het producerende en programmerende deel van de sector ‘nog niet overal even groot’ was. Ook volgens de raad laat de naamsbekendheid van de instelling nog te wensen over.

In het ingediende plan ziet de raad slechts gedeeltelijk beantwoord hoe de naamsbekendheid onder de verschillende doelgroepen de komende periode wordt versterkt. Lezers die de instelling al volgen, worden bereikt met online marketingmiddelen, zoals de eigen website, een nieuwsbrief en social media. Daarnaast presenteert Podiumkunst.net zich op events en brengt ze diverse publicaties uit. Het staat voor de raad niet zonder meer buiten kijf dat de beoogde doelgroepen zelf hun weg hiernaartoe weten te vinden. Volgens de raad is een grotere campagne nodig om Podiumkunst.net onder de aandacht te brengen van potentiële netwerkpartners en eindgebruikers. De raad ziet dit als een inhoudelijke verantwoordelijkheid van de gezamenlijke consortiumpartners. Een dergelijke campagne zou gestoeld moeten zijn op concrete, meetbare doelstellingen ten aanzien van het in de komende periode te bereiken aantal netwerkpartners en eindgebruikers.

De raad is te spreken over de inspanningen van Podiumkunst.net om de drempels te (helpen) verlagen die gelden bij het (grootschalig) digitaliseren en verbinden van podiumkunsterfgoed. Dit betreft drempels van technologische (data), juridische (auteursrecht) en financiële aard. Ook speelt hier het vraagstuk van inclusie, omdat fysieke hindernissen, culturele verschillen en sociaaleconomische factoren de toegang tot content voor gebruikers kunnen belemmeren. Podiumkunst.net geeft in haar activiteitenplan aan deze drempels te willen wegnemen. Zo zal de instelling kansen identificeren en richtlijnen opstellen voor het benutten van de mogelijkheden van de in 2021 vernieuwde auteurswetgeving. Ook heeft ze de toegankelijkheid van haar website verbeterd in lijn met de internationale Web Content Accessibility Guidelines. Hiervoor spreekt de raad zijn waardering uit.

Bedrijfsmatige gezondheid

Op basis van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) van de penvoerder in de jaarrekening 2022 stelt de raad vast dat de instelling financieel gezond is. Financiële risico's kunnen worden opgevangen vanuit de eigen reserves en liquide middelen van Beeld & Geluid. In de periode 2021 - 2024

zijn voor Podiumkunst.net alle activiteiten volledig uitgevoerd binnen de begrotingskaders, zonder tegenvallende inkomsten of hoger uitgevallen uitgaven. De begroting voor 2025 - 2028 is sluitend. In de toelichting op de begroting geeft de instelling aan dat zij het subsidiebedrag heeft gecorrigeerd met een jaarlijkse loon- en prijsbijstelling van 2,5 procent. De instelling mag er echter niet van uitgaan dat de rijkssubsidie zal toenemen in de periode 2025 - 2028. In het geval de prijsbijstelling in werkelijkheid lager uitvalt dan door de instelling berekend, zal dit een gat in de begroting veroorzaken.

In de afgelopen periode was het de raad nog onvoldoende duidelijk hoe verschillende verantwoordelijkheden binnen het nieuw opgerichte netwerk waren belegd. In haar activiteitenplan voor de periode 2025 - 2028 licht Podiumkunst.net dit duidelijk toe. Als penvoerder van het consortium treedt de Stichting Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid op; de feitelijke verantwoordelijkheid berust bij de directieraad, bestaande uit de directeuren van de afzonderlijke consortiumleden; de dagelijkse verantwoordelijkheid is belegd bij een kernteam. Bij het uitzetten van het beleid worden twee domeinraden betrokken, groepen van experts gespecialiseerd in theater en muziek. Dit vindt de raad helder.

De zes aanvankelijke consortiumpartners zijn per 2024 uitgebreid met TivoliVredenburg en The Need for Legacy. De instelling is voornemens om het consortium verder uit te breiden met de Stichting Digitaal Informatie Platform (DIP). Dit lijken de raad waardevolle toevoegingen.

Met betrekking tot de bedrijfsvoering heeft de raad een paar zorgen, die hij als aandachtspunten wil meegeven in dit advies. Ten eerste vindt hij dat de instelling moet nadenken over het vastleggen en behouden van kennis binnen de flexibele organisatie, zodat essentiële kennis niet verdwijnt wanneer door personeelwisselingen bij de consortiumpartners de directieraad verandert, of wanneer de beheerder van het digitale platform zijn werkzaamheden beëindigt. Hiervoor moet volgens de raad een beheersmaatregel worden ontwikkeld, indien die nog niet bestaat.

Ten tweede wordt het de raad uit de aanvraag niet duidelijk of en hoe de data die via het digitale platform van Podiumkunst.net worden verbonden, beveiligd zijn. De data blijven grotendeels bij de bronhouders, maar worden via Podiumkunst.net toegankelijk gemaakt. Hier hoort een betrouwbare beveiligingsmethode bij.

Een derde punt van zorg is het schijnbare ontbreken van overeenkomsten tussen Podiumkunst.net en de bronhouders. Omdat het beheer van het auteursrecht bij de bronhouders ligt, is een dergelijke overeenkomst aanbevelenswaardig omdat Podiumkunst.net eventueel aansprakelijk kan worden gesteld voor de

openbaarmaking van data. Uit de aanvraag wordt niet duidelijk of deze overeenkomsten er inmiddels zijn.

Podiumkunst.net denkt verder na over haar organisatievorm op langere termijn. De instelling wil uiterlijk in 2027 vaststellen hoe het netwerk vanaf 2029 zal functioneren. Gedacht wordt aan een bescheiden projectbureau dat als uitvoeringsorganisatie kan gaan fungeren, waarbij de samenwerkende partners verantwoordelijk zullen blijven voor de uitvoering van de activiteiten. De raad moedigt de verdere gedachtenvorming over de juiste vorm van Podiumkunst.net in de toekomst ten zeerste aan. Een zelfstandige projectorganisatie als coördinerend centrum van de consortiumpartners lijkt hem een verstandige vorm, omdat hiermee kennis binnen de organisatie beter geborgd kan worden en het bovendien de instelling in staat stelt om eigen financiële middelen te verwerven, wat nu enkel via de consortiumpartners kan verlopen.

De instelling licht goed toe hoe zij de principes van de Governance Code Cultuur toepast. Aangezien er sprake is van een consortium, wordt de code op hoofdlijnen gevolgd. De directieraad treedt hierbij op als bestuur. Leden van de directieraad worden individueel aangesteld door de desbetreffende consortiumpartners, er is geen centraal geregelde invloed op de samenstelling van deze raad. Ook kan Podiumkunst.net niet zelf als aanvrager optreden bij fondsen of producten voor duurzaam beleggen, dit moet altijd via een van de consortiumpartners. Om deze redenen wil het consortium de governance-structuur de komende jaren tegen het licht houden. De raad moedigt dit aan.

Geografische spreiding

Stichting Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, de penvoerder van de netwerkorganisatie Podiumkunst.net, is gevestigd in Hilversum. Binnen haar categorie is de instelling de enige aanvrager.